

Αξιολόγηση νοημοσύνης

Φωτεινή Πολυχρόνη

Αναπλ. Καθηγήτρια

«Αξιολόγηση γνωστικών και
μαθησιακών ικανοτήτων»

Θεωρίες για τη νοημοσύνη

- General intelligence “g” γενικός νοητικός παράγοντας (Spearman) (s specific factors)
- Horn & Cattell: αποκρυσταλλωμένη και ρέουσα (crystallized & fluid)
- Πολλαπλοί τύποι νοημοσύνης
  - Τριαρχική θεωρία του Sternberg (αναλυτική, δημιουργική και πρακτική)
  - Πολλαπλή νοημοσύνη του Gardner (γλωσσική, μαθηματικο-λογική, μουσική, χωρική, κιναισθητική, διαπροσωπική, ενδοπροσωπική)
  - Συναισθηματική νοημοσύνη του Goleman

- **Αποκρυσταλλωμένη νοημοσύνη:** απόκτηση και συγκέντρωση γνώσεων, και στην επίλυση προβλημάτων με οικεία αντικείμενα και σε δοκιμασίες γενικών γνώσεων και λεξιλογίου (Cattell, 1966)
- **Ρευστή νοημοσύνη:** ποσοτικοποιημένη λογική σκέψη, την ικανότητα επεξεργασίας, τη προσαρμοστικότητα σε νέα περιβάλλοντα και την επίλυση νέων προβλημάτων.

Κλίμακες Νοημοσύνης και Δείκτης Νοημοσύνης

- Τα τεστ συμβάλλουν στην αυτοκατανόηση και στην προσωπική εξέλιξη
- Η νοημοσύνη δεν αντανακλά μια συγκεντρωτική ικανότητα αλλά είναι πολυσύνθετη με πολλές λειτουργίες
- Σκοπός των λειτουργιών είναι η επιβίωση, η προσαρμογή και η επιτυχία του ατόμου σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο
- Οι παραπάνω ικανότητες και η σχετική τους αξία ποικίλλουν ανάλογα με το χρόνο και την κουλτούρα του υποκειμένου
- Τα περισσότερα τεστ νοημοσύνης αξιολογούν λεκτικές ικανότητες, και λιγότερο ικανότητες που αφορούν την αριθμητική και τα αφηρημένα σύμβολα- είναι μετρήσεις σχολικής ικανότητας και ακαδημαϊκών γνώσεων- δεν μετρούν τη δημιουργικότητα, το χιούμορ, την καλλιτεχνία
- Για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η προσωπικότητα του εξεταζόμενου (π.χ. κίνητρο επίτευξης, ιδιοσυγκρασία)

Κλίμακες Νοημοσύνης και Δείκτης Νοημοσύνης

- Για τους περισσότερους ο Δ.Ν. είναι σχεδόν ταυτόσημος με τη νοημοσύνη
- Ο Δ.Ν. είναι αλληλένδετος με το συγκεκριμένο τεστ νοημοσύνης από το οποίο προκύπτει
- Ο Δ.Ν. είναι μια έκφραση του νοητικού επιπέδου ενός ατόμου μια συγκεκριμένη στιγμή, σε σύγκριση με την τυπική ομάδα των συνομιλήκων του
- Κανένα τεστ νοημοσύνης δεν μπορεί να δικαιολογήσει ή να ερμηνεύσει την απόδοση του εξεταζόμενου
- Το αποτέλεσμα ενός τεστ οφείλει να βοηθήσει στη βελτίωση ή την παρέμβαση του εξεταζόμενου

Σταθερότητα του Δείκτη Νοημοσύνης

- Οι τιμές των τεστ είναι αρκετά σταθερές από την παιδική ηλικία ως την εφηβεία ($r = .85$)
- Προβλέψεις του Δ.Ν. σε παιδιά 10-16 ετών είναι πιο ακριβείς συγκριτικά με αυτές σε παιδιά 3-9 ετών
- Η περιβαλλοντική σταθερότητα και οι προαπαιτούμενες ικανότητες μάθησης ευνοούν την σταθερότητα
- Απότομες αλλαγές του Δ.Ν, είναι συνέπεια δραστηκών περιβαλλοντικών αλλαγών (π.χ. εγκλεισμός σε ίδρυμα)
- Μικρές αλλαγές Δ.Ν. θα μπορούσαν να αποδοθούν στο πολιτισμικό επίπεδο και το συναισθηματικό κλίμα της οικογένειας

Σταθερότητα του Δείκτη Νοημοσύνης

- Έχουν παρατηρηθεί αλλαγές στο Δ.Ν. έως 50 μονάδες
- Οι μεγαλύτερες αλλαγές εμφανίστηκαν σε παιδιά ηλικίας 4,5-6 & 6-10 ετών
- Θετική επίδραση στη σχολική ηλικία: μεγάλη ανάγκη για επίτευξη, ανταγωνιστικό κίνητρο, περιέργεια για φύση,
- Θετική επίδραση στη προσχολική ηλικία: εσκεμμένη προσπάθεια γονέων να εκπαιδεύσουν το παιδί τους σε διάφορες νοητικές και κινητικές ικανότητες
- Αρνητική επίδραση στη προσχολική ηλικία: συναισθηματική εξάρτηση από γονείς

Τεστ νοημοσύνης και πολιτισμός

- Η ύπαρξη πολιτισμικών στερεοτύπων μπορεί να επηρεάσει την απόδοση στα τεστ (μπορεί να προκαλέσει στον εξεταζόμενο διάσπαση, χαμηλή αυτοεκτίμηση, μειωμένη προσπάθεια, ανεπιτυχείς προσδοκίες)- τρωτότητα στερεοτύπων
- Ακόμη και τα μη λεκτικά τεστ επηρεάζονται-και μάλιστα περισσότερο από τα λεκτικά- από πολιτισμικούς παράγοντες (π.χ. ο τρόπος που τα άτομα αντιλαμβάνονται φιγούρες ή εικόνες διαφέρει σε διαφορετικούς πολιτισμούς)
- Δεν αρκεί απλή μετάφραση- αλλά αναπροσαρμογή των **οδηγιών χορήγησης, των ερωτημάτων και των τιμών**

Αυξάνεται ο Δ.Ν. μέσα στο χρόνο;

- Ο Δ.Ν. αυξάνεται από γενιά σε γενιά από 5 έως 25 μονάδες
- Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται σε τεστ που μετρούν τη ρέουσα και όχι την αποκρυσταλλωμένη νοημοσύνη-θα μπορούσε να αντανακλά αύξηση της αφηρημένης ικανότητας επίλυσης προβλημάτων παρά της αυτούσιας νοητικής ικανότητας- θα μπορούσε να αποδοθεί σε περιβαλλοντικούς παράγοντες
- ❑ Σι μετρούν τα τεστ νοημοσύνης; (επίκτητες γνώσεις, αυθεντική νοητική ικανότητα, κάτι άλλο;)

Κλίμακες νοημοσύνης

- Wechsler Intelligence Scales
  - WISC (παιδιά σχολικής ηλικίας 6 έως 16 ετών)
  - WPPSI (παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας 2 ετών και 6 μηνών έως 7 ετών και 3 μηνών)
  - WAIS (έφηβοι και ενήλικες 16 έως 91 ετών)
- Coloured Progressive Matrices Raven's (παιδιά 4 έως 12 ετών)

Παρατήρηση συμπεριφοράς και της εμφάνισης του εξεταζόμενου

- Εμφάνιση
- Λεκτική συμπεριφορά
- Αντιδράσεις:
  - κινητικότητα,
  - διάρκεια συγκέντρωσης της προσοχής,
  - συνεργατικότητα,
  - γνωστικό στυλ επίλυσης προβλημάτων,
  - αντίδραση στην επιτυχία/αποτυχία και την πρόκληση,
  - στάση προς εαυτό